

The Application of the Ethos Method in Translating Arabic Novels into Persian: The Case Study of Translating *Our Advice to the Butcher* by Alaa Al-Aswany

Reza Nazemian*

Professor, Department of Arabic Language and
Literature, Allameh Tabataba'i University,
Tehran, Iran

Ahmad Mortazavi

Ph.D. in Arabic Language and Literature, Allameh
Tabataba'i University, Tehran, Iran

Abstract

The significance of speakers' objectives in political writing renders the techniques utilized by authors especially important. The translation method is essential because of the strong relationship between persuasive tools and factors such as the author's or narrator's reputation, their role in shaping ideas, and the vision created in the audience's mind to attain certain objectives. Ethos is a rhetorical

* Corresponding Author: rezanazemian@atu.ac.ir

How to Cite: Nazemian, R., and Mortazavi, A. (2025). The Application of the Ethos Method in Translating Arabic Novels into Persian: The Case Study of Translating *Our Advice to the Butcher* by Alaa Al-Aswany. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 14 (31), 199-224. doi: [10.22054/RCTALL.2025.84410.1778](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2025.84410.1778)

strategy that facilitates text comprehension and ensures precise translation. This study employs a descriptive-analytical method, focusing on three primary axes: the text creator, the audience, and the complex influence of ethos on text production and reproduction. It is vital to employ a suitable technique in replicating the text to guarantee that the primary point is communicated clearly and articulately. This is due to the significant emphasis on the author's position and standing, the representation of their cultural identity, the translator's methodologies, and the satisfaction of the readers' anticipations of the communicated message. This analysis focuses on a work by Alaa Al-Aswany, a modern Egyptian writer, titled *Our Advice to the Butcher*. Findings show that paying close attention to the author's subtleties and nuances in word choice, such as the choice of conjunctions, as well as finding equivalents for vocabulary and grammatical structures, appealing to the reader's emotions, and using clear and effective language during the translation process are all very important for a successful outcome.

Keywords: Ethos, Translation, Persuasion, Cultural Identity, Alaa Al-Aswany.

Introduction

In rhetoric, the speaker or writer aims to create an image that captivates the audience and persuades them, fostering a reciprocal communication exchange between the writer and the listener. We discover a collection of strategies and techniques when we analyze the works of orators and novelists that emphasize raising awareness and addressing public opinion while meticulously using the expressive

potential of language. These methods and techniques are utilized to facilitate effective communication with the audience and to persuade them to embrace the intended concepts.

Ethos, as a language strategy, has a historical foundation, and analyzing this idea might facilitate a clear comprehension of certain texts. It is very proficient in generating a valuable and suitable translation of the material while effectively expressing the nuances pertinent to the audience. Without knowledge or attention to this topic, the primary message of the text may not be adequately conveyed to the audience. By emphasizing pivotal words and terms that activate the audience's psychological elements, the translator can facilitate their gradual acceptance of the knowledge and the adoption of the intended actions. This method enhances the audience's viewpoint, the reinterpretation of the text, and their resolve to embrace or dismiss the concepts presented.

Statement of the Problem

The point of this study is to look into ethos as a persuasive tool and how it works in translation, as well as how it shows up in the steps of figuring out equivalence and choosing preferred language and expressions. The narrative "Our Advice to the Butcher" (originally "Nasihātuna ila al-Jazzar"), extracted from the anthology "Do We Deserve Democracy?" (originally "Hal Nastāḥiq al-Dimuqrāṭiyah?"), functions as the case study for this analysis. Employing the ethos method, we examine the linguistic features and translation techniques of the Arabic text into Persian.

Literature Review

Research in linguistics is a longstanding and comprehensive discipline. The same applies to text translation and its diverse methodologies, which have garnered the interest of numerous contemporary professors, students, and researchers. The domain of rhetorical techniques has been the subject of numerous books and studies. The primary source in this domain is Aristotle's (1979) *Rhetoric*. In this book, Aristotle characterizes ethos as a picture that emerges subsequent to discourse within the context of rhetoric. The rhetorical triangle, a notion established by the Greek philosopher Aristotle, encompasses three essential components of persuasive arguments: logos, ethos, and pathos. Numerous essays and theses have been written analyzing the works of the renowned contemporary Egyptian novelist Alaa Al-Aswany; however, none have examined the translation of his works through the lens of the ethos method. Consequently, the present study represents the inaugural endeavor in this domain. No article has yet been published regarding the application of the ethos technique in translation, and, to the researchers' knowledge, it remains unexamined.

Research Methodology

This study employs a descriptive-analytical methodology grounded on structuralism and incorporates the theories of substitution and collocation. It analyzes different forms of ethos as a potent discursive strategy in communicative processes that influence the subconscious to perform speech acts and achieve pragmatic goals. Furthermore, it

examines the function of ethos in the text translation process and analyzes diverse methodologies.

Conclusion

The ethos strategy highlights three primary dimensions: the text creator, the audience, and the diverse effects on text generation and replication. It is vital to employ a suitable technique in replicating the text to guarantee that the primary point is communicated clearly and articulately. This is due to ethos placing significant emphasis on the author's position and standing, the translation of their cultural identity, and the satisfaction of readers' expectations for the imparted message. The element of symbolism is notably evident in the collection *Do We Deserve Democracy?* by modern Egyptian novelist Alaa Al-Aswany. The author contends that democracy in Egypt operates solely as a façade and lacks any substance. The ethos method relies on convincing the reader. Therefore, to maintain the original author's stance and cultural identity, the translation must align the grammatical structures of the source text. The translated text must be believable and persuasive to the audience.

The translated material must employ clear and compelling language, necessitating alterations in verb forms and tenses. Linguistic tools are essential for conveying the meaning, subtleties, and complexity embedded in the original text by the author. Every language has distinct powers and potentials, and the translator must comprehend the linguistic tools of Arabic to identify parallels in Persian. This guarantees, firstly, that the tools and grammatical structures of the source language do not encroach upon the target language, and secondly, that Persian readers experience a sense of familiarity and

intimacy with the translated text, rendering it credible as though they are reading a text in their own language.

6. Idiomatic expressions, phrases, and the names of locations and cultural situations must be translated to maintain the authenticity of the original author and to accurately represent their cultural identity in the target language text.

پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی

دوره ۱۴، شماره ۳۱، پاییز و زمستان ۱۴۰۳، ۱۹۹-۲۲۴

rctall.atu.ac.ir

DOI: [10.22054/rctall.2025.84410.1778](https://doi.org/10.22054/rctall.2025.84410.1778)

کاربرد روش ایتوس در ترجمهٔ رمان عربی به فارسی (مطالعهٔ موردی: ترجمهٔ نصیحتنا إلی الجزّار از علاء الأسوانی)

استاد، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

رضا ناظمیان*

دکتری زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

احمد مرتضوی

چکیده

اهمیت مقاصد گوینده در ادبیات سیاسی، ساز و کارهای به کار رفته از سوی نویسندگان را مهم می‌سازد. با توجه به ارتباط تنگاتنگ ابزارهای اقناعی با مجموعه‌ای از عوامل از قبیل شهرت نویسنده یا راوی و نقش وی در ایده‌پردازی و تصویرسازی در ذهن مخاطب جهت نیل به اهداف معین، روش ترجمه حائز اهمیت است. ایتوس یک استراتژی زبانی است که به فهم متن و امکان ترجمهٔ دقیق آن یاری می‌رساند. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی بر سه محور اصلی پدیدآورنده متن و گیرنده و تأثیر چند سوبهٔ ایتوس در تولید متن و بازتولید آن تأکید دارد. بر این اساس، مهم این است که در بازتولید متن، شیوه درستی اتخاذ شود و پیام اصلی متن، روان و شیوا منتقل شود، چراکه ایتوس بر موقعیت و جایگاه نویسنده، برگردان هویت فرهنگی او، راهبردهای مترجم و برآورده شدن انتظارات خوانندگان از پیام انتقال یافته تأکید زیادی دارد. در این زمینه به بررسی متنی از علاء الأسوانی، نویسندهٔ معاصر مصری تحت عنوان *نصیحتنا إلی الجزّار* می‌پردازیم. نتیجه اینکه دقت در ظرایف و تیزبینی‌های نویسنده در انتخاب کلمات و حتی حروف پیونددهنده عبارات و نیز معادل‌یابی واژگان و ساختارهای دستوری و متقاعدسازی عاطفی خواننده و استفاده از زبان روشن و مؤثر در فرآیند ترجمه کارگشاست.

کلیدواژه‌ها: ایتوس، ترجمه، متقاعدسازی، هویت فرهنگی، علاء الأسوانی.

۱. مقدمه

در هنر خطابه، سخنور یا نویسنده به دنبال ساخت تصویری است که در جذب مخاطب و متقاعد کردن او در مسیر دستیابی به فرآیند ارتباطی متقابل بین نویسنده و مخاطب به او کمک کند. وقتی به آثار سخنوران و داستان‌نویسانی که ایده آگاهی‌بخشی و توجه به افکار عمومی را مدنظر قرار داده‌اند و به بهره‌گیری از ظرفیت‌های بیانی زبان توجه ویژه‌ای داشته‌اند، نگاه می‌کنیم با مجموعه‌ای از استراتژی‌ها و تکنیک‌ها روبه‌رو می‌شویم که برای ایجاد ارتباط مؤثر با مخاطب و اقناع او در جهت پذیرش افکار مورد نظرشان به کار می‌رود. ایتوس^۱ به عنوان یکی از این استراتژی‌های زبانی دارای پیشینه‌ای کهن است و بررسی این موضوع می‌تواند در فهم دقیق برخی از متون کمک کند و در ترجمه‌ای شایسته و بایسته از متن و انتقال ظرافت‌های مرتبط با مخاطب بسیار مؤثر باشد؛ زیرا در صورت عدم اطلاع یا بی‌توجهی به این موضوع شاید پیام اصلی متن به مخاطب منتقل نشود. مترجم با تمرکز بر کلمات کلیدی و اصطلاحاتی که عوامل نفسانی مخاطب یا مخاطبان را تحریک می‌کند، می‌تواند آن‌ها را به پذیرش گام به گام اطلاعات متن و انجام رفتارهای مورد نظر خود ترغیب کند و در افق دید مخاطب و بازآفرینی متن یا رد و قبول اندیشه‌های دریافتی از متن مصمم‌تر سازد.

۲. بیان مسئله

این پژوهش در تلاش است تا با بررسی یکی از ابزارهای اقناعی؛ یعنی ایتوس، نقش آن را در ترجمه و چگونگی ارائه آن را در سطح معادل‌یابی و یافتن ساختارهای زبانی و بیانی مطلوب مورد بررسی قرار دهد. داستان *نصیحتنا إلی الجزار* (نصیحت ما به یک جانی) که از مجموعه «هل نستحق الديمقراطية» (آیا ما سزاوار دموکراسی هستیم؟) انتخاب شده است، نمونه پژوهشی این مقاله است که بر اساس روش ایتوس به تحلیل‌های زبانی و راهبردهای ترجمه‌ای متن عربی آن به فارسی می‌پردازیم.

1. Eitos

۳. پرسش‌های پژوهش

- توجه به ابزارهای زبانی چه نقشی در فهم و ترجمه آثار ادبی دارد؟
- راهبرد یا روش ایتوس در ترجمه چگونه به باورپذیری متن ترجمه کمک می‌کند؟
در راستای سؤالات مطرح شده، فرضیه زیر مدنظر قرار گرفته است:
- به کارگیری ایتوس به عنوان یک استراتژی زبانی نقش راهبردی در نضج و پختگی ایده نویسنده و شکل‌گیری و تولید متن او دارد همچنان که نقش بسزایی در بازتولید متن نزد مخاطب دارد. این فرآیند از طریق تهییج مخاطب و تحریک احساسات او تحقق پیدا می‌کند و بر حفظ اعتبار، شخصیت و جایگاه نویسنده و هویت فرهنگی او در زبان مقصد تمرکز دارد.

۴. پیشینه پژوهش

پژوهش در عرصه‌های زبانی، موضوع کهن و دامنه‌داری است همانطور که موضوع ترجمه متن با شیوه‌های مختلف آن مورد توجه بسیاری از استادان و دانشجویان و محققان معاصر قرار گرفته است. در زمینه استراتژی‌های فن خطابه نیز کتاب‌ها و مطالعات بسیاری صورت پذیرفته است. مهم‌ترین منبع در این زمینه کتاب فن الخطابه از ارسطوطالیس^۱ (۱۹۷۹) است. وی در این کتاب، در خلال بحث ایروتیک، ایتوس را تصویری می‌داند که پس از گفتار به دست می‌آید. مثلث بلاغی مفهومی است که ارسطو، فیلسوف یونانی در این کتاب مطرح کرده است و از استدلال‌های متقاعدکننده مؤثر شامل سه عنصر اساسی؛ یعنی لوگوس، اخلاق و پاتوس سخن می‌گوید. درباره تحلیل آثار داستانی رمان‌نویس مشهور معاصر مصری، علاء الاسوانی نیز مقالات و پایان‌نامه‌های زیادی به چاپ رسیده است، اما هیچ‌کدام به موضوع ترجمه آثار وی بر اساس روش ایتوس نپرداخته‌اند. بنابراین، پژوهش کنونی نخستین تجربه در این زمینه است. درباره کاربرد روش ایتوس در ترجمه تاکنون مقاله‌ای نوشته نشده و کسی به آن نپرداخته است.

1. Aristo, T.

۵. بحث و بررسی

ایتوس، واژه‌ای یونانی است که درباره‌ی معنای دقیق آن اجماعی وجود ندارد. برخی بر این باورند که به معنای رفتار یا عادت است و برخی دیگر معتقدند به معنای برانگیختگی حالت عاطفی است که در گیرنده به وجود می‌آید (غاللم، ۲۰۱۹: ۱۳۳) یا به ویژگی‌هایی اطلاق می‌شود که گوینده در گفتار خود برای تأثیرگذاری بر مخاطب به کار می‌بندد؛ گفتار و گفتمانی است که به سه گانه ارسطو؛ یعنی گوینده (لوگوس)، اخلاق، و تصویر گیرنده (پاتوس) برمی‌گردد (ارسطو، ۱۹۷۹: ۱۶ و علّوش، ۱۹۸۵: ۴۱). از نظر ارسطو، ایتوس شامل فضایل اخلاقی و احساس آمادگی و جنبه‌ی دیگری از بُعد اجتماعی است که روشی متناسب با ماهیت سخنور در متقاعد کردن طبقه اجتماعی خود است. بنابراین، می‌توان گفت که ایتوس مربوط به خودانگاره‌ای است که گوینده در گفتار خود برای متقاعد کردن مخاطب ایجاد می‌کند (شارودو، ۲۰۰۸: ۲۳۰). سپس گوینده تنها به دلیل عقاید و منطق خود قانع نمی‌شود، بلکه به دلیل اطمینانی که مخاطب در نتیجه تسلط سخنور بر بلاغت به او می‌دهد، باور می‌کند.

سیطره‌ی گوینده از طریق ایتوس سه جنبه دارد: ایتوس آماده، ایتوس صریح و ایتوس ضمنی (غاللم، ۲۰۱۹: ۱۳۴). این به آن معنی است که ممکن است نشان‌دهنده‌ی جایگاه یا شهرتی باشد که گوینده در خارج از متنی که شنونده با آن مواجه می‌شود از آن برخوردار است و تنها محدود به محدوده‌ی متن نیست (Borobia, 1919: 3). یا ممکن است بیانگر تصویری باشد که گوینده با ذکر صفات و فضائل خود از خویش ترسیم می‌کند و همچنین نشان‌دهنده‌ی تصویری از خود است که مخاطب از نشانه‌های مختلف گفتمان استنباط می‌کند. بر این اساس، می‌توان گفت تصویر از خود در گفتمان بر اساس تعامل ایتوس آماده و صریح یا ضمنی و پنهان شکل می‌گیرد (غاللم، ۲۰۱۹: ۱۳۴).

تمرکز بر تصویر، بحث‌های زیادی را در مورد منشأ این موضوع مطرح کرد که تا امروز ادامه دارد؛ اینکه آیا ایتوس تصویری بلاغی است یا موضوعی فرازبانی؟ برخی از محققین ایتوس را یکی از راهبردهای استدلالی ویژه در متون قرآنی می‌دانند. آن‌ها پس از بررسی برخی از آثار غربی‌ها مانند هارون فاروکا^۱ آن را تحلیل استدلالی متون می‌دانند و

1. Farocki, H.

می‌کوشند با مطالعه تحلیل استدلالی بلاغی از منظر استدلالی و ارتباطی و رابطه آن با تخیل، آن را تفسیر کنند. ریپول^۱ هر گفتمانی را که استدلال و سبک را با هم ترکیب کند، مورد مذاقه قرار داد و به انواع دیگری از موضوعات مرتبط همچون استدلال پنهان و انواع مدرن گفتمان مانند اخبار تلویزیونی، مکالمه روزانه و روایت و... پرداخت تا اینکه یک پژوهشگر با بررسی ایتوس در متن قرآن به مفهوم دینی آن توجه و تأکید کرد تأیید فراخوان قرآن از طریق تأیید گوینده حاصل می‌شود؛ یعنی مستندسازی رابطه بین استدلال و استدلال شده به دو نوع از ایتوس برمی‌گردد؛^۲ اولی ایتوس گفته شده (نازل شده) و دومی ایتوس وحی کننده، (نفس المصدر، ۲۰۱۹: ۱۴۰-۱۲۸)، سپس جان سورل^۳ در مطالعات خود نقش استدلال و مقوله‌های آن را در شکل‌گیری ایتوس و تصویر بلاغی بررسی کرد؛ پژوهشی که در آن ظهور سیاستمداران در روابط پرتنش مورد بررسی قرار گرفته است؛ موضوعی که زبان‌شناسانی مانند بلمن^۳، شارودو و دیگران نیز به آن توجه کردند (عثمانی، ۲۰۱۹: ۱۵۵-۱۴۱).

علاوه بر این، عبدالعالی با بررسی ایتوس در رمان «بعیدا عن الضوضاء قریبا من السکات» (به دور از هیاهو و نزدیک به سکوت؛ این رمان تاریخ معاصر مراکش را از آغاز استقلال تا دوره بهار عربی در جهان عرب بررسی می‌کند. این دوره تاریخی با حوادث و هیاهوهای آن به صورت انتقادی از زبان شخصیت اصلی رمان نقل می‌شود که یک جوان بیکار است) از محمد البرادة تلاش می‌کند ثابت کند گفتارهای ادبی خلاق دارای ابعاد استدلالی بوده و به دنبال آن است که گیرنده را به شیوه‌های تفکر، نگاه و احساس وادارد. پژوهشگر از طریق کنکاش در این رمان ادبی خلاقانه، نقش برجسته ایتوس و تجلی آن در متن را در تحقق ایده نویسنده به عنوان یک استراتژی و ظهور آن در متن، تبیین می‌کند (عبدالعالی، ۲۰۲۱: ۲۸۹-۲۷۱).

1. Reboul, A.
2. Searle, J.
3. Bellman

۵-۱. کاربست ایتوس

کاربست ایتوس را می‌توان یکی از مصادیق استراتژی در حوزه ادبی دانست؛ زیرا در رسیدن به اهداف نویسنده و برنامه‌ریزی او در ارائه ایده‌اش جهت دستیابی به اهداف معین تأثیرگذار است. در داستان *نصیحتنا إلی الجزار* شخصیت‌سازی از یک دانشجوی فعال در دانشگاه به عنوان راوی به دلیل جایگاه و مقبولیت او در بین مردم - به عنوان ایتوس پیشین - پذیرش و حسن اقبال مخاطب نسبت به حادثه سیاسی دوم را به دنبال دارد همچنان که ترسیم یک بحران اجتماعی در ذهن مخاطب و تحریک عوامل نفسانی او با تأثیر در ناخودآگاه، پذیرش ایده نویسنده را تقویت کرده و مخاطب را در جهت تصمیم به انجام فعل رفتاری آماده‌تر می‌کند. علاوه بر این، وجود مشترکات مفهومی بین تصویرسازی‌ها در عنوان و بخش اول و دوم متن، امکان جانشینی شخصیت‌ها و سایر عناصر متن را برای مخاطب آسان کرده و او را برای دریافت پیام اصلی متن آماده‌تر کرده است.

۵-۲. علاء اسوانی

نگاهی گذرا به آثار نویسندگان معاصر مصری نشان می‌دهد که آن‌ها راهبردهای زبانی متعددی را در جهت تحقق باورپذیری متون خود مورد توجه قرار می‌دهند؛ از جمله این نویسندگان علاء الأسوانی، نویسنده معاصر مصری را می‌توان نام برد که آثار مهمی اغلب در زمینه‌های سیاسی - اجتماعی دارد. شایان ذکر است که ویژگی‌های متضادی مانند صراحت و ابهام بر بسیاری از آثار این نویسنده حاکم است. البته این ویژگی در آثار مدرن بیشتر مشهود است و از جمله آثار این نویسنده که با چنین ویژگی‌هایی همراه است، کتابی است موسوم به «هل نستحق الديموقراطية؟» (آیا سزاوار دموکراسی هستیم؟). این کتاب در قالب چند مقاله ارائه شده، اما هر کدام از این مقالات ویژگی‌های داستانی دارند. عنصر نماد نیز در این مقالات به صورتی برجسته خودنمایی می‌کند.

خلاصه داستان: داستان با عنوان *نصیحتنا إلی الجزار* شروع می‌شود. داستان از این قرار است که شخصیت اصلی داستان به نام جلال موصوف به جزائر هر شب مست می‌کند و هنگام صبح به خانه می‌آید و با همسرش دعوا می‌کند و چاقو کشی و کتک کاری راه می‌اندازد و باعث می‌شود اهل محل از خواب بیدار شوند و سعی کنند همسر جزائر را از

چنگال او نجات دهند. مردم وارد خانه او می‌شوند، چاقو را از دست او می‌گیرند و بعد از ایجاد آشتی بین آنان از او می‌خواهند که به خودش احترام بگذارد. این اتفاق راوی را به یاد داستان دیگری در مورد تأسیس حزب می‌اندازد. شخصیتی به نام دکتر ایمن نور که عضو پارلمان مصر است و فعالیت‌های سیاسی دارد از سوی دولت اجازه تشکیل یک حزب را می‌گیرد، اما به محض اینکه فعالیت سیاسی خود را در قالب حزب آغاز می‌کند و از اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری سخن می‌گوید از سوی رئیس جمهور وقت از هرگونه فعالیت محروم می‌شود و به یکباره موضوع تاحدی پیچیده می‌شود که به تهدید، توهین و رفع مصونیت پارلمانی او منجر می‌شود. در پایان می‌بینیم راوی به برخی از مداخلات خارجی در کشور و سیاست‌گذاری‌های آن اشاره کرده و در لفافه اعلام می‌کند که مردم یا نماینده قاطبه مردم حق ابراز نظر در مورد سرنوشت کشورشان را ندارند. راوی در چنین موقعیتی همان جمله‌ای را تکرار می‌کند که در اول داستان، اهل محل به جلال توصیه می‌کنند: «احترام خودت را نگه دار» (الاسوانی، ۲۰۱۰: ۲).

نقش اقناعی راهبرد ایتوس با سه گانه ارتباط، انسجام و گفتمان پیوند خورده و به همراه عوامل دیگر، تصویر واحدی از اهداف، معانی و تصاویر شکل داده است که به ترسیم تصویر تولید شده در ذهن و مرور و تکرار آن کمک کرده است. از نظر کنش‌های گفتاری نیز دیدیم که ایتوس پیشین در خلال کنش‌های عاطفی از طریق شخصیت‌هایی مثل همسر جلال جزار در بخش اول و دکتر ایمن نور در بخش دوم متن، افعال تأثیری را به عنوان کنش عاطفی تقویت کرده و امکان تحقق افعال رفتاری در جامعه مصر را از طریق اعتراضات و فعالیت‌های مدنی ممکن می‌سازد.

با توجه به نظریه جانشینی، تصویر واقعه‌ای که در بخش اول به آن اشاره شد، یک حادثه اجتماعی و سیاسی در بخش دوم را ترسیم می‌کند که در جامعه مصر رخ داده است؛ یعنی ضرب و شتم همسر توسط جلال با دخالت مستشاران و سرکوب حکومت مصر به دستور حسنی مبارک و سپس مداخله نویسندگان خارجی در این زمینه. در واقع مخاطب ابتدا روایت وقایع جزار را می‌خواند که در نهایت منجر به حادثه‌ای سیاسی می‌شود؛ چهار تصویر اول در بخش اول باعث شکل‌گیری یک حادثه اجتماعی می‌شود. تصاویر اولیه را ایتوس پیشین به شمار می‌آوریم که از طریق ترکیبی از انواع تصاویر و رویدادها به تابلوی

واحد تبدیل شده و از طریق پیوند مجموعه تصاویر پیشین و پسین، مخاطب را متقاعد به انجام فعل رفتاری معینی می‌کند.

اگر ترجمه بخش اول، همراه با انتقال هویت فرهنگی و ثبت موقعیت اجتماعی شخصیت‌ها به ویژه راوی و شخصیت اصلی صورت بگیرد و ترجمه‌ای شیوا و روان ارائه شود، خواننده، بخش دوم را که بر مبنای بخش اول طراحی شده است را به آسانی درمی‌یابد و نتیجه مورد نظر نویسنده را می‌گیرد که نقد سیاست‌های نظام حاکم است. نویسنده خوانندگان را تحریک به مبارزه علیه نظام پلیسی حاکم بر مصر می‌کند.

۳-۵. روش ایتوس در ترجمه

راهبرد یا روش ایتوس در ترجمه به رویکردی اشاره دارد که بر حفظ اعتبار، شخصیت و جایگاه نویسنده یا گوینده در متن مقصد تمرکز دارد. این مفهوم که از نظریه بلاغی ارسطو گرفته شده است در ترجمه بر اساس روش‌های زیر به کار می‌رود:

۱-۳-۵. برگردان راهبردهای زبانی

قدرت گفتمان ادبی متن باید در ترجمه حفظ شود؛ بنابراین قدرت بیانی که نویسنده عرب به کار می‌برد باید هنگام ترجمه آن به فارسی حفظ شود. استفاده از ساختارهای زبانی قوی و قابل اعتماد در زبان فارسی به خواننده کمک می‌کند قانع شود که شخصیت‌ها و رویدادها واقعی هستند. در واقع ترجمه باید همان تأثیر عاطفی را که نویسنده بر خواننده گذاشته است، منعکس کند. برای مثال به ترجمه عنوان متن نصیحتنا إلی الجزار می‌پردازیم.

عنوان نصیحتنا إلی الجزار در متن، متشکل از مصدر «نصیحت» با ترکیب اصفافی «نا» است که فاعل مصدر نصیحت محسوب می‌شود و با حرف اضافه «إلی» به کلمه «جزار» تعدی کرده است؛ بنابراین، مفعول با واسطه برای مصدر نصیحت تلقی می‌شود. واژه «جزار» مبالغه از ریشه (ج ز ر) دارای مفهومی منفی همچون خشونت، قساوت است و در اصطلاح به قصاب هم گفته می‌شود؛ چون خون حیوانات اهلی را می‌ریزد و گوشت آن‌ها را می‌فروشد. مجموع کلمات نصیحتنا إلی الجزار دو تصویر را در ذهن مخاطب ایجاد می‌کند: تصویر اول؛ تصویر جمعی که پیوسته در حال نصیحت هستند، چراکه ضمیر «نا»

فاعلیت کنش‌گران را می‌رساند و از سوی دیگر، جمله اسمیه نشان‌دهنده هموارگی فعل نصیحت است. بنابراین، عمل نصیحت به صورت جمعی همواره در حال انجام است. اما تصویر دوم، تصویر جزّار یا جنایتکاری است که به خاطر تداوم اعمال شنیع خود، مستحق نصیحت است، اما این نصایح از راه دور انجام می‌گیرد نه از نزدیک و ترکیب عنوان با توضیحاتی که اشاره شد، این باور را در دریافت‌کننده پیام به وجود می‌آورد که نصیحت برای افرادی که سزاوار آن هستند، ضرورت دارد. براساس این دو تصویر؛ یعنی تصویر گروه مشاوران و تصویر فردی که همواره به دلیل رفتارش مستحق نصیحت است، فرآیند متقاعد کردن فرستنده و گیرنده در جهت پافشاری بر فعل رفتاری در عنوان متن (به عنوان آستانه متن) کاملاً مشهود است و به وسیله این ظرفیت که در زبان متن تجلی یافته است، مسیر پیشرفت را برای تداوم فعالیت نویسنده آماده می‌کند و نشان می‌دهد که نویسنده و مخاطب با بازتولید متن و ربط آن به مجموعه حوادث شنیع در گذشته و حال، هرگز از فعل رفتاری مورد نظر کوتاه نمی‌آیند. بنابراین، یک مترجم باید در چینش واژگان بر اساس تصویرسازی متن به صدای جمع در مقابل صدای فرد و سایر تصاویری که عنوان متن به دست می‌دهد، توجه کند. در ترجمه عنوان نصیحتنا إلی الجزّار به فارسی می‌توان این معادل‌ها را نوشت:

نصیحت: نصیحت، سفارش، توصیه، پند، اندرز.

بهترین معادل در فارسی همان نصیحت است؛ زیرا بار معنایی خاصی دارد که سفارش و توصیه ندارند. علاوه بر این، کلمات پند و اندرز که وابسته به گونه زبانی ادبی محسوب می‌شوند بر جنبه‌های اخلاقی تأکید دارند و انگار بسیار کلی هستند. افزون بر این که پند و اندرز به دلیل تأکید بر اخلاقیات، بیشتر به امر به کار نیک گرایش دارند و کمتر شامل نهی می‌شوند. در حالی که در جمله نصیحتنا إلی الجزّار، نصیحت کردن مبنی بر نهی و بازداشتن جزّار از کاری نادرست است. پس «نصیحت» از سایر معادل‌ها مناسب‌تر است. چنانکه گفتیم جزّار به معنای قصاب هم هست که شغلی شریف محسوب می‌شود، اما در این

داستان، واژه جزّار مفاهیم منفی را با خود دارد، پس مترجم باید بار منفی آن را انعکاس دهد:

إلی الجزّار: به یک جانی، برای یک جانی، به سوی یک جانی.

حرف اضافه «إلی» دارای معانی مختلفی از جمله انتهای غایت، تصریح، همراهی، فاصله و دوری است، اما کاربرد «إلی» به همراه کلمه «نصیحت» متداول نیست و اغلب همراه با حرف اضافه «ل-» به کار می‌رود (نصحتُه، نصحتُ له)؛ بنابراین، می‌توان گفت اینجا در کاربرد حرف «إلی» انحرافی صورت گرفته است (الأنصاری، ۲۰۱۵: حرف جرّالی). با این حال، ترجمه «إلی» به «به» مناسب‌تر به نظر می‌رسد:

نصیحتنا إلی الجزّار: نصیحت ما به یک جانی.

۵-۳-۲. حفظ اعتبار نویسنده با معادل‌یابی ساختارها

روش ایتوس در ترجمه به این معناست که مترجم نه تنها معنای کلمات بلکه شخصیت، اعتبار و اقتدار نویسنده را نیز به متن مقصد منتقل کند. رعایت لحن، سبک، تخصص‌گرایی و هویت فرهنگی از ابزارهای اصلی این روش هستند. استفاده از اصطلاحات مناسب و دقیق، رعایت ساختارهای دستوری در زبان مقصد و وفاداری به محتوای علمی از این منظر اهمیت دارد. در ترجمه جمله زیر لحن و سبک و هویت فرهنگی در قالب ساختارهای بیانی فارسی برگردان شده است:

متن اصلی: كانت لدى أَسْرَتِي شَقَّةٌ خَالِيَةٌ فِي الشَّارِعِ الْمَوَارِدِي بِالسَّيِّدَةِ زَيْنَبَ؛ وَكَانَتْ أَقِيمُ فِيهَا أَيَّامَ الامْتِحَانَاتِ فِي الْجَامِعَةِ حَتَّى أَنْفَرُغَ لِلْمَذَاكِرَةِ. وَقَدْ رَأَيْتُ فِي هَذِهِ الشَّقَّةِ صَوْرًا بَدِيعَةً لِلْحَيَاةِ الْمَصْرِيَّةِ الشَّعْبِيَّةِ (الأسواني، ۲۰۱۰: ۲).

ترجمه فارسی: ما یک آپارتمان خالی در خیابان «المواردی» در منطقه «سیده زینب» داشتیم. من در ایام امتحانات دانشگاه در این آپارتمان زندگی می‌کردم تا بتوانم درس بخوانم. در این منطقه، تصاویر جالبی از زندگی مردم مصر و فرهنگ عامه را شاهد بودم.

در باره رعایت ساختارهای زبانی فارسی باید گفت ضمیر غایب «کانت لدی اسرتی» به ضمیر متکلم «ما» ترجمه شده تا به خواننده نشان دهد خانواده متکلم از نظر مالی دارای شرایط خوبی بودند و نیازی به اجاره دادن آپارتمان نداشتند و از نظر فرهنگی در سطحی بودند که اجازه می‌دادند پسر دانشجو به تنهایی در آن آپارتمان درس بخواند. اینکه راوی داستان می‌گوید تصاویر جالبی از زندگی مردم عادی را شاهد بوده، نشان می‌دهد سطح اقتصادی خانواده وی بالاتر از سطح عادی است و این موضوع در ترجمه به خوبی نشان داده شده است.

۳-۳-۵. بازتولید هویت فرهنگی و اجتماعی نویسنده

اگر نویسنده به عامل یا نشان فرهنگی خاصی در کشور خود اشاره می‌کند، مترجم باید این هویت فرهنگی را در زبان مقصد بازتولید کند نه اینکه مطابق با فرهنگ زبان مقصد آن نشان فرهنگی را تبیین کند؛ یعنی اگر رمان حاوی ارجاعات مذهبی یا اجتماعی خاصی است باید به گونه‌ای ارائه شود که شکافی در درک بین دو فرهنگ ایجاد نشود. برای مثال می‌توان به ترکیب «سیده زینب» در مثال قبلی اشاره کرد. مترجم می‌توانست آن را به «آرامگاه حضرت زینب سلام الله علیها» ترجمه کند که در این صورت بار فرهنگی مذهب شیعه وارد متن ترجمه می‌شد. بنابراین، مترجم ترجیح داده است با آن همانند یک محله در قاهره برخورد کرده و آن را به «سیده زینب» ترجمه کند.

۴-۳-۵. تأثیر روانی و متقاعدسازی عاطفی

ترجمه باید منعکس‌کننده شخصیت و سبک ادبی نویسنده باشد بدون اینکه تغییر قابل توجهی در صدای اصلی ایجاد کند. اگر نویسنده از زبان رسمی یا محاوره‌ای استفاده می‌کند، این تفاوت باید در ترجمه به فارسی با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی بین دو زبان به دقت حفظ شود:

متن اصلی: وانطلقت صرخات الزوجة تمزق سکون الليل: ألحقوني يا ناس حيدبحنی! وردّ عليها المعلم بصوت أجش كالخوار: أتشهدی علی روحک... (الأسوانی، ۲۰۱۰: ۳).

ترجمه فارسی: فریادهای زن سکوت شب را می شکست و می گفت: به من کمک کنی‌ای مردم! این مرد مرا می گشدد. قصاب با صدایی خشن مثل گاو نعره کشید: می‌خواهی شاهد جان دادنت باشند؟!

مترجم در جهت تأثیر روانی بر خواننده و ایجاد همان تأثیری که متن اصلی بر خواننده‌اش می‌گذارد، سعی کرده موضعیت متن اصلی را با موضعیتی مشابه در زبان فارسی جایگزین کند. در واقع اگر ترجمه به صورت زیر ارائه می‌شد، خواننده متقاعد نمی‌شد که زن کمک می‌خواهد.

ترجمه پیشنهادی: «ای مردم به دنبال من بیایید این دارد سر مرا می‌برد»

۵-۳-۵. انطباق با انتظارات خوانندگان زبان مقصد

استفاده از سبک بلاغی مناسب زبان فارسی به افزایش باورپذیری متن کمک می‌کند؛ مانند تکیه بر استعاره‌ها و تشبیهات نزدیک به فرهنگ فارسی. برای مثال، در ترجمه یک متن تبلیغاتی، مترجم باید لحن و سبک را طوری تنظیم کند که مخاطب احساس اعتماد کند. در همین داستان می‌خوانیم:

متن اصلی: كان يسكن أماناً في الطابق الأول من بيت قديم متهدم، جزّار يُدعى المعلم جلال، ضخم الجثة، شرس الطبع للغاية، وكان مولعاً بالخمير يحتسى منها كل ليلة أرواً الأنواع وأشدّها فتكاً فيتحول وهو سكران إلى ثور هائج (الأسوانی، ۲۰۱۰: ۲).

ترجمه فارسی: مقابل آپارتمان ما در آن سوی خیابان در خانه‌ای قدیمی و کلنگی، قصابی تنومند به نام اوس جلال زندگی می‌کرد که طبعی بسیار خشن و وحشی داشت. او شراب‌خوار بود و هر شب بدترین و گشنده‌ترین انواع عرق سگی را می‌خورد و وقتی مست می‌کرد به گاوی وحشی تبدیل می‌شد.

«مُتَهَدِّمٌ» به معنای متزلزل و ویران است که کلنگی ترجمه شده است. یُدعی المعلم جلال یعنی استاد جلال نامیده می‌شد. با توجه به اینکه استاد در زبان فارسی بار فرهنگی مثبتی دارد، مترجم از کلمه «اوس» استفاده کرده که مخفف و عامیانه استاد است. خمر به معنای شراب است، اما چون به بدترین نوع آن موصوف شده مترجم از تعبیر عامیانه «عرق سگی» استفاده کرده است و به این ترتیب متن را با انتظارات خواننده منطبق کرده است. «ثور هائج»؛ یعنی «گاو خشمناک، برانگیخته، آشفته»، اما این معادل‌ها همگی تمایل به مثبت دارند و جمله متن اصلی، منفی است؛ بنابراین کلمه هائج به وحشی ترجمه شده تا بار منفی را برساند و با سایر اجزای متن هماهنگ باشد (وقتی مست می‌کرد به گاوی وحشی تبدیل می‌شد).

۵-۳-۶. زبان روشن و موثر

ترجمه رمان باید واضح و روان باشد تا خواننده احساس نکند که متن «ترجمه شده» است، بلکه به زبان اصلی او نوشته شده است. صورت‌بندی‌های ادبی و قالب‌های بیانی متناسب در زبان فارسی این احساس را به خواننده متن می‌بخشد. ناگفته پیداست که این متناسب‌سازی و زبان روشن و موثر در زبان فارسی باید بدون تحریف متن اصلی صورت گیرد:

متن اصلی: وكان بعض السكان، وأنا منهم، يتعاطفون مع المرأة المسكينة.. فيقفون على الرصيف المقابل بحيث يرون حجرة المعلم جلال ثم تعلق أصواتهم بالنصائح الطيبة (الأسوانی، ۲۰۱۰: ۳).

ترجمه فارسی: من به همراه بعضی از همسایگان با آن زن بیچاره همدردی کردیم. ما در پیاده‌روی مقابل خانه قصاب ایستادیم به طوری که خانه اوس جلال از آنجا دیده می‌شد. صدایمان را بالا بردیم و او را به آرامش دعوت کردیم.

تغییر خطاب جمله از غیبت (کان، يتعاطفون، يقفون) به تکلم (کردیم، ایستادیم) و از «صداهایشان به نصیحت‌های خوب بالا رفت» به «آنان را به آرامش دعوت کردیم» باعث شده جمله، روان شده و زبان، روشن و مؤثر شود بی‌آنکه معنای متن اصلی تحریف شود. تغییر زمان ماضی استمراری (کان.. يتعاطفون، يقفون، تعلقو) به ماضی ساده (همدردی کردیم، ایستادیم، بالا بردیم، دعوت کردیم)، نکته دیگری است که به روانی و سلاست متن ترجمه کمک کرده است. مترجم این تشخیص را داده که یک حادثه در گذشته اتفاق افتاده و به پایان رسیده و استمرار نداشته است. امکانات بیانی زبان عربی اقتضا می‌کند در چنین موقعیتی ماضی استمراری به کار برود، اما مترجم به عنوان یک فارسی‌زبان تشخیص داده که در این موقعیت، ماضی ساده روشن‌تر و مؤثرتر است.

متن اصلی: «تذکرت هذه الواقعة "وأنا أتابع" قضية الدكتور أيمن نور الذي "لأعرفه شخصياً" فقد سمحت له الحكومة بتكوين حزب الغد وماكاد يبدأ نشاطه السياسي بتعديل الدستور وانتخاب الرئيس الجمهورية حتى حدث أمر غامض وانقلبت الحكومة عليه (الأسواني، ۲۰۱۰: ۳).

ترجمه فارسی: من در جریان پیگیری موضوع دکتر ایمن نور یاد این داستان افتادم. البته وی را از نزدیک نمی‌شناسم، اما می‌دانم دولت به او اجازه تأسیس حزب «فردا» را داد. به محض اینکه فعالیت سیاسی خود مبنی بر اصلاح قانون اساسی و انتخابات ریاست جمهوری را آغاز کرد، ناگهان ورق برگشت و دولت علیه او شد.

در ساختار نحوی زبان عربی جملات معترضه در دل جمله اصلی می‌آیند و باعث طولانی شدن جمله می‌شوند، اما در فارسی جمله‌ها باید روشن و روان و نسبتاً کوتاه باشند و کاملاً از هم تفکیک شوند تا خواننده در دریافت معنا کوچک‌ترین مشکلی نداشته باشد؛ زیرا رمان را برای سرگرم شدن می‌خواند و اگر ترجمه رمان، رسا و خوشخوان نباشد آن را کنار می‌گذارد. مترجم با عنایت به این موضوع در جمله عربی فوق، دومین جمله معترضه (أنا أتابع قضية الدكتور أيمن نور/ الذي لأعرفه شخصياً) را به صورت جمله مستقل با استفاده از کلمه «البته» آورده است تا زبانی روان و روشن ارائه دهد. در این راستا به جای

ترجمه «حدث امر غامض» (موضوع پیچیده‌ای روی داد) تعبیر فارسی «ناگهان ورق برگشت» را به کار برده است تا خواننده، غیرمترقبه بودن این موضوع را بدون کم و کاست دریابد.

۷-۳-۵. دقت در انتقال اصطلاحات، عبارت‌های اصطلاحی، نام‌ها و مکان‌ها نام‌های عربی ممکن است معادل‌های متفاوتی در فارسی داشته باشند و باید ترجمه صحیحی صورت گیرد تا هویت شخصیت‌ها را حفظ کند. برخی از عبارات اصطلاحی عربی ممکن است معنای مستقیمی در فارسی نداشته باشند و نیازمند معادل‌هایی باشند که معنای متن و سبک و اعتبار نویسنده را انعکاس دهد:

متن اصلی: أیصح أن تدخل بیت الرجل وامرأته؟ أجاب عم عوض العلاف من فوره: یصح إذا کان سیقتلها. حتی لو أقتلها.. مرأتی یا أخی.. وأنا حرّ فیها.. أنا حرّ. وهنا نظر عوض إلى الجزار ملیاً ثم قال بهدوء: «إذا كنت تکره أن یدخل أحد فی بیتک... احترم نفسک» (الأسوانی، ۲۰۱۰: ۲).

ترجمه فارسی: آیا درست است که وارد خانه یک زن و شوهر شوی؟ عمو عوض یونجه‌فروش فوراً پاسخ داد: اگر مرد بخواهد زنش را بکشد این کار درست است! حتی اگر بخواهم او را بکشم نباید وارد شوی. این زنم هست برادر و آزادم هر بلایی که بخواهم سرش بیاورم. در این لحظه عمو عوض با دقت در چهره قصاب نگریست و به آرامی گفت: اگر دوست نداری کسی وارد خانه‌ات شود، احترام خودت را نگه‌دار!

مترجم عبارت اصطلاحی «احترم نفسک» به خودت احترام بگذار را «احترام خودت را نگه‌دار» و عبارت مثبت «إذا كنت تکره»؛ یعنی «اگر بیزار هستی» را مترجم به صورت منفی «اگر دوست نداری» ترجمه کرده است که با موقعیت گوینده و شنونده تناسب بیشتری دارد.

متن اصلی: رُفِعَتْ عَنْهُ الْحَصَانَةُ الْبِرْلَمَانِيَّةُ فِي ۱۰ دَقَائِقٍ وَتَمَّ اعْتِقَالُهُ وَضْرِبَهُ.. إِهَانَتُهُ وَتَهْدِيدُ "زَوْجَتِهِ" بِتَلْفِيقِ قَضِيَّةِ آدَابٍ لَهَا إِذَا دَافَعَتْ عَنْهُ وَاكتَشَفَتْ صَحْفَ الْحُكُومَةِ فَجَاءَتْ أَنْ أَيْمَنَ نُورُ أَسْوَأَ مُوَاطِنٍ فِي مِصْرَ وَالْعَالَمِ حَتَّى الدُّكْتُورَاهُ الَّتِي حَصَلَ عَلَيْهَا.. زَائِفٌ وَتَأْسِيسُ حِزْبِهِ {مَزُورَةٌ}: (الأسوانى، ۲۰۱۰: ۳).

ترجمه فارسی: در عرض ده دقیقه مصونیت پارلمانی را از او می‌گیرند، او را بازداشت کرده و شکنجه می‌کنند. همسرش تهدید می‌شود که اگر از شوهرش دفاع کند، برایش پرونده اخلاقی درست می‌کنند. روزنامه‌های دولتی ناگهان اعلام کردند ایمن نور بدترین شهروند در مصر و جهان عرب است، حتی مدرک دکترای وی تقلبی و حزبش نیز بدون مجوز است.

تغییر صیغه و زمان افعال در ترجمه این بند ضروری به نظر می‌رسد. در جمله اول فعل مجهول «رُفِعَتْ» و نیز ترکیب «تَمَّ اعْتِقَالُهُ» که در واقع «أُعْتَقِلَ» هست در کنار اصطلاح «الْحَصَانَةُ الْبِرْلَمَانِيَّةُ» ترجمه فارسی را سخت‌خوان می‌کنند (مصونیت پارلمانی در عرض ده دقیقه از او برداشته شد و آنگاه بازداشت شده و شکنجه شد) و از این رو، از ساخت فعل معلومی استفاده کردیم که در حقیقت مجهول است؛ یعنی به جای «بازداشت شد» گفتیم «او را بازداشت کردند» که باز هم فاعل آن نامعلوم است؛ مانند:

سُرِقَتْ كُتُبِي: کتاب‌هایم را دزدیدند به جای کتاب‌هایم دزدیده شد.

ترجمه لغوی «تلفیق قضیه آداب» می‌شود: «در آمیختن موضوع ادبیات» در حالی که ترجمه اصطلاحی آن «جعل پرونده اخلاقی و درست کردن پاپوش ناموسی» است. «مزور» به معنای تقلبی است که در اینجا «بدون مجوز» ترجمه کردیم. بنابر روش ایتوس در ترجمه، برای اصطلاحات باید معادل یابی دقیق و متناسب با سیاق جمله صورت گیرد. تغییر زمان در این جمله به این صورت است که ماضی ساده به ماضی استمراری (می‌گیرند، بازداشت و شکنجه می‌کنند) ترجمه می‌شود که همین تغییر به زیبایی ترجمه کمک کرده است.

۶. بحث و نتیجه‌گیری

راهبرد ایتوس بر سه محور اصلی پدیدآورنده متن و گیرنده و تأثیر چند سویه آن در تولید متن و باز تولید آن تأکید دارد. بر این اساس، در باز تولید متن، ضروری است شیوه‌درستی اتخاذ شود و پیام اصلی متن، روان و شیوا منتقل شود، چراکه ایتوس بر موقعیت و جایگاه نویسنده و برگردان هویت فرهنگی او و برآورده شدن انتظارات خوانندگان از پیام انتقال یافته تأکید زیادی دارد.

عنصر نماد در مجموعه «هل نستحق الديمقراطية» از علاء الأسوانی، رمان نویس معاصر مصری بازتاب ویژه‌ای دارد و نویسنده بر این باور است کارکرد دموکراسی در مصر نمایشی است و واقعیت ندارد.

روش ایتوس بر متقاعدسازی خواننده استوار است؛ بنابراین، بر اساس این روش باید ساختارهای نحوی متن اصلی در ترجمه معادل‌یابی شوند تا جایگاه و موقعیت نویسنده متن اصلی و هویت فرهنگی آن حفظ شود. علاوه بر این، متن ترجمه برای مخاطبان باورپذیر شود.

زبان متن ترجمه باید روشن و تأثیرگذار باشد و در این راستا تغییر صیغه و زمان فعل‌ها ضروری است.

ابزارهای زبانی نقش اصلی را در رساندن معنا و ظرافت‌ها و پیچیدگی‌هایی که نویسنده در متن اصلی می‌گنجاند، دارد. هر زبانی از امکانات و توانایی‌های خاصی برخوردار است و مترجم باید با شناخت ابزارهای زبانی عربی بتواند آن‌ها را در زبان فارسی معادل‌سازی کند تا اولاً ابزارها و ساخت‌های دستوری زبان مبدأ وارد زبان مقصد نشود و ثانیاً خواننده فارسی با زبان ترجمه، احساس قرابت و نزدیکی کند و متن برایش باورپذیر شود؛ به گونه‌ای که گویی متنی را در زبان خودش می‌خواند.

اصطلاحات و عبارت‌های اصطلاحی و اسامی اماکن و موقعیت‌های فرهنگی باید به گونه‌ای ترجمه شوند که اعتبار نویسنده متن اصلی حفظ شده و هویت فرهنگی وی در متن زبان مقصد بازتاب داده شود.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Reza Nazemian

<https://orcid.org/0009-0003-3038-2687>

Ahmad Mortazavi

<https://orcid.org/0009-0008-9218-8077>

منابع

- أرسطوطاليس. (۱۹۷۹). *الخطابة*. ترجمة عربي قديم. تحقيق عبدالرحمن بدوي. لبنان: دار القلم.
- بصل، محمد إسماعيل؛ أحمد، عدنان محمد و أكسم أحمد، فياض. (۲۰۱۸م). تحولات صورة مُنتج الخطاب - الإيتوس - في خطبة الحسن بن علي بن أبي طالب عليهما السلام في ساباط. جامعة تشرين، سلسلة الآداب والعلوم الإنسانية، ۴۰(۱)، ۲۴۱-۲۵۸.
- بوربیا، جورجیانا. (۲۰۱۹). الإيتوس أو بناء الهوية في الخطاب، ترجمة أحمد الوظيفي. رباط: دارسياترا. المركز الوطني للترجمة.
- خضر، شيماء. (۲۰۲۰). *عن الدارحة والفصحى في الإعلام*. رباط: الصحافة.
- شار ودو، باتريك (۲۰۰۸م). *معجم تحليل الخطاب*، ترجمة عبدالقادر المهيري، حمادي صمود. تونس: دار سيناترا. المركز الوطني للترجمة.
- علّوش، سعيد. (۱۹۸۵). *معجم المصطلحات الأدبية المعاصرة*. بيروت: دار الكتب اللبناني.
- عثماني، عمار. (۲۰۱۹). بلاغة الإيتوس في الخطاب السياسي الجزائري مقارنة حجائية لنماذج مختارة. *دفاثر الشعرية*، ۶(۹)، ۱۴۱-۱۵۵.
- عنانی، محمد. (۲۰۰۹). *فن الترجمة*. چاپ یازدهم. بيروت: مكتبة لبنان.
- غالْم، عبد الصمد. (۲۰۱۹). تحليل الخطاب الحجاجي وفق إستراتيجية الإيتوس في المشروع البلاغي لمحمد مشبال. *إشكاليات في اللغة والأدب*، ۸(۵)، ۱۲۸-۱۴۰.
- قادا، عبد العالی. (۲۰۲۱). البعد الحجاجي في الخطاب الروائي، الإيتوس في رواية - بعيداً من الضوضاء قريباً من السكات - أنموذجاً. *أبوليوس*، ۸(۱)، ۲۷۱-۲۸۹.
- گنجیان، علی و جمشیدیان، رضوان. (۱۳۹۴). نقد جامعه شناختی رمان اوراق عصام عبد العاطی در مجموعه نیران صدیقه از علاء الأسوانی. *نقد ادب معاصر عربی*، ۹(۱۱)، ۵۱-۷۳.

ناظميان، رضا. (۱۳۹۴). *روش‌هایی در ترجمه از عربی به فارسی*. چاپ چهاردهم. تهران: انتشارات سمت.

Translated References to English

- Aristotle, T. (1979). *Al-Khataba (Rhetoric)*, translated into classical Arabic, edited by Abdurrahman. Badawi, Lebanon: Dar al-Qalam. [In Arabic]
- Basel, M. I., Ahmed, A. M., and Aksum Ahmed, F. (2018). Transformations of the Image of the Discourse Producer – Ethos – in the Speech of Hasan ibn Ali ibn Abi Talib (peace be upon him) in Sabat, Tishreen University. *Series of Arts and Humanities*, 40(1), 241–258. [In Arabic]
- Burbia, G. (2019). *Al-īthūs aw Binā' Al-Hawiyah fi Al-Khitab (Ethos or the Construction of Identity in Discourse)*, translated by Ahmed Al-Wazifi, Rabat: Translation of Philosophy and Humanities. [In Arabic]
- Khadher, Sh. (2020). *Aan al-dārijah wa al-fuṣḥā fi al-i'lām Al-ṣaḥāfah (On Colloquial and Standard Arabic in Media)*. Journalism. [In Arabic]
- Charodeau, P. (2008). *Mu'jam Taḥlīl Al-Khitab (Dictionary of Discourse Analysis)*, translated by Abdul Qadir Al-Muhairi, Hamadi Samoud, reviewed by Salahuddin Al-Sharif, Dar Sinatra, National Center for Translation. [In Arabic]
- Alloush, D. Saeed. (1985). *Mu'jam al-muṣṭalaḥāt al-adabiyyah al-mu'āṣirah (Dictionary of Contemporary Literary Terms)*, Beirut: Lebanese Book House. [In Arabic]
- Othmani, A. (2019). The Rhetoric of Ethos in Algerian Political Discourse: An Argumentative Approach to Selected Models. *Dafatir al-Shi'riyya*, 9, 141–155. [In Arabic]
- Anani, M. (2009). *Fann Al-Tarjomah (The Art of Translation)*, 11th Edition, Beirut: Lebanon Library. [In Arabic]
- Ghallam, A. (2019). Analysis of Argumentative Discourse According to the Ethos Strategy in the Rhetorical Project of Muhammad Mashbal, *Issues in Language and Literature*, 8(5), 128–140. [In Arabic]
- Qada, A. A. (2021). The Argumentative Dimension in Narrative Discourse: Ethos in the Novel Far from Noise, Close to Silence as a Model. *Apuleius*, 8(1), Algeria: University of Sharif Souk Ahras, 271–289. [In Arabic]
- Ganjan, A., and Rezvan, J. (2015). Sociological Critique of the Novel *Awraq Issam Abdel Aati* in the Collection *Niran Sadiqa* by Alaa Al-

Aswany, *Biannual Scientific-Research Journal, Criticism of Contemporary Arabic Literature*, 9(11), 51–73. [In Persian]

Nazemian, R. (2015). *Ravesh-hā-ye dar tarjomeh az Arabi be Farsi (Methods of Translation from Arabic to Persian)*, 14th Edition, Tehran: SAMT Publications. [In Persian]

استناد به این مقاله: ناظمیان، رضا و مرتضوی، احمد. (۱۴۰۳). کاربرد روش ایتوس در ترجمه رمان عربی به فارسی (مطالعه موردی: ترجمه نصیحتنا إلى الجزار از علاء الأسوانی). *دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۴ (۳۱)، ۱۹۹–۲۲۴. doi: [10.22054/rctall.2025.84410.1778](https://doi.org/10.22054/rctall.2025.84410.1778)

Translation Researches in the Arabic Language and Literature is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.